

Máltai Hírek

A Magyar Máltai Lovagok Szövetsége és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat lapja
XXV. évfolyam | 2019. évi 3. szám

Kapuk és szívek kitárva

30 éve volt a keletnémet
menekültek befogadása

Ahhoz, hogy gyógyítsunk, ott kell lenni a településen
Meg kellett tanulni, hogy a varroda egy munkahely
Falra festették a vágyaikat

„A szeretet törvénye legyőzte a diktatúra kegyetlenségét 1989-ben.”

Dr. Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége

Kitüntetés Szent István ünnepén

Magas állami kitüntetéssel ismerték el a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársainak szolgálatát. A kitüntetést Győri-Dani Lajos ügyvezető alelnök, Solyvári Dániel, a szervezet nemzetközi kapcsolatainak vezetője, Tihanyi Gábor, a szervezet-belső ellenőrzés munkacsoportjának vezetője és Lázár Alpár, a forrásközpont vezetője Semjén Zsolt miniszterelnök-helytettől vehette át a Parlamentben.

Az államalapítás és az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából adott át állami kitüntetéseket Semjén Zsolt a Parlamentben augusztus 19-én. A miniszterelnök-helyettes beszédében azt hangsúlyozta: akkor folytatjuk Szent István országépítő nagy művét, ha mindenki megteszi a saját helyén azt, ami az ő speciális küldetése.

Az állami ünnepen Győri-Dani Lajos, ügyvezető alelnök a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét vehette át. Solyvári Dániel a Szeretetszolgálat nemzetközi kapcsolatainak vezetője a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült a máltai szervezet nemzetközi humanitárius segélyprogramjainak kidolgozásáért, koordinálásáért és megvalósításáért. Lázár Alpár, a forrásközpont vezetője a határon túlnyúló Kárpát-medencei segítő programokért, Tihanyi Gábor, aki a Szeretetszolgálat alapítása óta a karitatív szervezet önkéntese és munkatársa, a Szeretetszolgálat határokon is túlnyúló karitatív tevékenységében végzett fáradhatatlan szolgálatáért kapta meg a Magyar Arany Érdemkeresztet.

TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSOK VÁSÁRA

2019. október 18. péntek (14.00 – 18.00)
2019. október 19. szombat (10.00 – 17.00)

Szeretettel várunk minden érdeklődőt e rendhagyó programra!
A vásáron bemutatkozik a Máltai Manufaktúra, valamint több mint 20 hazai társadalmi vállalkozás kínál minőségi portékákat és szolgáltatásokat. Szombaton családbarát programmal kedveskedünk a látogatóknak!

Helyszín: Magyar Máltai Szeretetszolgálat központja, bejárat a Batthyány térről

SENTINEL

A projekt az Interreg Central Europe Programból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és Magyar Állam társfinanszírozásával valósul meg.

Kedves Olvasó!

Harminc év! A fiatalabbak már nem is emlékeznek 1989 nyarára, amikor Magyarország megnyitotta a nyugati határt a menekülő keletnémeteknek, és ezzel végleg szét-törte a vasfüggönyt. A fiatal Magyar Máltai Szeretetszolgálat akkor ragyogó szerepet játszott. Berlinben és Münchenben is megemlékeztek a sorsdöntő eseményekről, a MMSZ, a német Hilfsdienst, a Lovagrend a német kormány képviselői részvételével. Budapesten is több rendezvényen emlékezünk az évfordulóra: kiemelem a Nemzeti Múzeumban rendezett kiállítást, amely felidéz, a fiatalok és látogatók számára is, azokat a történelmi napokat.

Múlik az idő. A Magyar Máltai Lovagok Szövetségének Észak-Amerikai delegációja, amely 1964 óta fontos része a magyar máltai családnak, betöltötte küldetését, és idén megszűnik. A « Kitekintő » rovatban emlékezünk vissza jeles szerepére.

A visszaemlékezések után a jövő felé nézünk. Az állami Felzárkózó Települések program, amelynek a tervezését és kivitelezését a MMSZ érdemelte ki a sikeres Jelenlét programjával, új történelmi szerepvállalás lehetőségét nyújtja a Szeretetszolgálatnak. Isten áldását kívánjuk hozzá!

Tisztelettel,
SZABADHEGY
KRISTÓF

A Magyar Máltai
Lovagok
Szövetségének
elnöke

Kitüntetés Szent István Ünnepén

Magas állami kitüntetéssel ismerték el a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársainak szolgálatát augusztus 20-án. – 2. oldal

Ahhoz, hogy gyógyítsunk, ott kell lenni a településen

A kormány döntésének értelmében a következő években összesen 300 nehéz helyzetű település kap segítséget a felzárkózáshoz, az első harmincegy településen megkezdődtek a program végrehajtásának előkészületei. A feladatokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat koordinálja. – 4. oldal

Kapuk és szívek kitarva

30 éve volt a keletnémet menekültek befogadása

Augusztus 22-én a Belvárosi Ferences templomban tartott ünnepi szentmisével, valamint a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett, Befogadás napja '89 című kiállítás megnyitójával emlékezett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a keletnémet menekültek 30 évvel ezelőtti befogadására és a szervezet fennállásának harmincadik évfordulójára. – 5. oldal

A Trabant-élmény

A Go Trabi Go nevű cég jóvoltából, ötvenhét hátrányos helyzetű kisiskolás kocsikázott végig Budapesten húsz Trabanttal. – 7. oldal

Meg kellett tanulni, hogy a varroda egy munkahely

Az üzemet eddig két miniszter, több állami vezető és számos polgármester kereste fel, a műhely referenciáizem lett, ami azt az üzenetet közvetíti: egy nehéz sorsú településen létesített, esélytelennek tűnő emberekre épített vállalkozás is lehet olyan sikeres, mintha egy nagyvárosban indították volna. – 8. oldal

Falra festették a vágyaikat

A Máltai Szeretetszolgálat Dél-Dunántúli Régiójának ifjúsági táborában egy hatalmas festmény készült a pécsi Szieberth Róbert Általános Iskola falára, melybe a gyerekek belefogalmazták álmaikat, elképzeléseiket és a jóságról alkotott képüket. – 10. oldal

Vihar után segítség

A nyár közepén jégesővel kísért orkánerejű szél pusztítása után a Máltai Szeretetszolgálat vészhelyzet kezelési munkacsoportja nyújtott segítséget a leginkább rászoruló károsultaknak. – 11. oldal

Búcsúzik az Észak-amerikai Delegáció

Ötvenöt év fennállás és szolgálat után, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének Észak-Amerikai Delegációja befejezi tevékenységét. A 2019. június 22-én tartott találkozójukon kimondták a szervezet megszűnését. – 12. oldal

Aleppó. Háború. Újjászületés.

A Szeretetszolgálat kiállítása a Párbeszéd Házában volt látható. Több száz imádság gyűlt össze a tárlat képein is látható Ágnes nővér közösségéért. – 13. oldal

A keleti egyházszakadás

Hogyan hatottak a társadalmi változások a katolikus egyházra? Miként jutott el Róma és Konstantinápoly a teljes szétváláshoz? Legeza László a keleti egyházszakadás rövid történeti áttekintését adja. – 14. oldal

Az elfogadás tábora

Képriport a Máltai Szeretetszolgálat Mozgáskorlátozott tábortól – 16. oldal

Borítókép: A Szeretetszolgálat Trabantja a Magyar Nemzeti Múzeum előtt (Fotó: Kovács Bence)

4. oldal

5. oldal

8. oldal

10. oldal

13. oldal

Ahhoz, hogy gyógyítsunk, ott kell lenni a településen

300 településen indul felzárkózást segítő kormányprogram

A kormány döntésének értelmében a következő években összesen 300 néhez helyzetű település kap segítséget a felzárkózáshoz, az első harmincegy településen megkezdődtek a program végrehajtásának előkészületei. A feladatokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat koordinálja.

Az érintett helységek polgármestereit dr. Pintér Sándor belügyminiszter, dr. Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere, valamint Vecsei Miklós miniszterelnöki biztos tájékoztatta a program részleteiről augusztus 27-én Tiszaburán, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programjának helyszínén. A programot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat koordinálja, a végrehajtásban a nagy egyházi karitatív szervezetek és a településeken dolgozó civil szervezetek is részt vesznek.

Vecsei Miklós, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke, a diagnózis alapú felzárkóztatási program miniszterelnöki biztos a tájékoztatón elmondta, sok egyeztetésen vannak túl, a települések polgármestereivel és a megvalósításban résztvevő együttműködő partnerekkel való találkozás pedig új lendületet ad. „Az egyértelmű, hogy távolról nem lehet segíteni, ahhoz, hogy gyógyítsunk, biztonságot nyújtunk, ahhoz ott kell lenni. Erre vállalkozunk most a minisztériumokkal, a polgármesterekkel, a közösségekkel. Négy település fog egy csoportba tartozni, ahol olyan embereket vonunk bele ebbe a munkába, akikről tudjuk, hogy nem adják fel.” – mondta a miniszterelnöki biztos.

Előadásában bemutatta a Jelenlét program helyszínein alkalmazott szemléletet, a konkrét válaszokat és megoldásokat, melyeket a Felzárkózó települések programban is felhasználni kívánnak. Bemutatta az előre fizetés mérőórák rendszerét, mely segít megelőzni az eladósodást, a Biztos Kezdet Gyerekházakat, ahol a túlsúlyos és gyakran komfort nélküli lakásokba született gyerekek színes környezetben fejlesztő pedagógusok

bevonásával a szüleikkel együtt tölthetik az időt. „Nem kell minden esetben szervezett képzésekben gondolkodni. Az is elég lehet, ha együtt megyünk el bevásárolni az anyukákkal, együtt főzünk, vagy együtt takarítunk, és közben tanulunk egymástól” – emelte ki.

A máltai alelnök beszélt a védőnői hálózat megerősítéséről, valamint az iskolai, óvodai és tanodákban zajló oktatásról, nevelésről, melynek a kulcsa, hogy minden gyerek sikeresnek érezhesse magát valamiben. Vecsei Miklós azt is hangsúlyozta, az érintett területeken gazdag termőföldek találhatók, melyeknek a megművelése is a program része lesz. „Az univerzális megoldások veszélyesek lehetnek, távolról nem lehet jól segíteni. Ezért kell jelen lenni, és külön diagnózist készítenünk minden településen, minden területen.” – hangsúlyozta.

Pintér Sándor belügyminiszter tájékoztatójában ismertette, hogy a program célkitűzései nem új keletűek, vannak előzményei. A felmérések alapján kiválasztott harmincegy településen pilot programokat indítanak, melyeknek tapasztalatait és jó gyakorlatait a következő évben bevont településekre is továbbviszik. A belügyminiszter ki-

emelte, hogy a gazdasági és társadalmi felzárkóztatás szakmai jelenléttel, egyedi diagnosztikák alapján, komplex beavatkozással hosszú távú, célzott, praktikus és ismételt programok indításával valósul majd meg. A célkitűzések közt említette a bűncselekmények számának csökkentését a megélhetés javításával. Biztos megélhetést nyújtó szaktudást adó iskolák, biztos kezdet gyerekházak, egészségügyi szűrővizsgálatok, mellett a közfoglalkoztatás eszközeivel az utcakép javítása, a műveletlen kertek hasznosítása és munkahelyteremtő beruházások is fontos szerepet kapnak a felzárkóztatást segítő mintaprogramokban.

Pintér Sándor kiemelte: az állam egyedül nem tudja, a roma közösségek pedig egyedül nem képesek megvalósítani a felzárkóztatást, ezért együtt kell működni, az egyházi és civil szervezetek bevonásával és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetésével. A tárcavezető beszédében köszönetet mondott azoknak, akik a területen az elmúlt években dolgoztak.

Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere a roma emberek integrációjára kapcsán elmondta, nemzeti sorskérdésként kell kezelni az ügyet, melyet egyedül senki nem képes megoldani. A miniszter hangsúlyozta, a program csak a keretet jelenti, de a tartalmát az együttműködés fogja megadni.

Vecsei Miklós a beszédek zárásakor kiemelte, nincs minden helyen használható módszer, minden település más és más beavatkozásokat igényel. Egy azonban minden települési programban közös: a gyerek van a fókuszban.

Bíró Zsolt üzemvezető mutatta be az asztalos üzemet a vendégeknek (fotó: Kovács Bence)

Kapuk és szívek kitárva

30 éve volt a keletnémet menekültek befogadása

Augusztus 22-én a Belvárosi Ferences templomban tartott ünnepi szentmisével, valamint a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett, Befogadás napja '89 című kiállítás megnyitójával emlékezett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a keletnémet menekültek 30 évvel ezelőtti befogadására és a szervezet fennállásának harmincadik évfordulójára.

„A Magyar Máltai Szeretetszolgálat küldetése az egyház missziója” – mondta Kozma Imre atya, a karitatív szervezet alapító elnöke a Belvárosi Ferences Templomban tartott ünnepi szentmisén, amelyen a Szeretetszolgálat vezetői, munkatársai és önkéntesei vettek részt augusztus 22-én. A Szűz Mária-ünnepre eső szertartáson Kozma Imre arra hívta fel a figyelmet: ahogy a Boldogságos Szűz igent mondott, úgy a másokat szolgálóknak is minden nap igent kell mondania. „A helyünkön vagyunk a szegények mellett, és az a feladatunk ebben a vajúdo Európában, hogy ne keressünk magunknak más helyet, hanem jelen legyünk úgy, hogy ahol mi jelen vagyunk, ott legyen jelen Isten és az egyház is” – mondta.

Az ünneplők a misét követően együtt sétáltak át a Magyar Nemzeti Múzeumba, az intézménnyel közösen rendezett,

Befogadás napja '89 című tárlat megnyitójára. Az eseményen a máltai munkatársak és meghívott vendégek mellett olyan prominens személyiségek tettek tiszteletüket, mint többek között Elisabeth Ellison-Kramer, Ausztria magyarországi nagykövete, a francia és a horvát követségek képviselői, Fülöp Attila, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért felelős államtitkára, dr. Schmidt Mária, a Terror Háza főigazgatója, a Suverén Máltai Lovagrend képviselői, és Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, a Párbeszéd Háza igazgatója.

Varga Benedek, a múzeum főigazgatója beszédében kiemelte: történelmi aktus volt az, hogy Magyarország és a magyar máltaiak 1989-ben átsegítették a keletnémet menekülteket a határon. Köszöntőjét követően Vecsei Miklós, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke felidézte: a Magyar Nemzeti Múzeum

épülete a magyar történelem folyamán sokszor vált a szabadság jelképévé, és 1989-ben a befogadó magyar közösség a keletnémet menekülteknek is a szabadságért vívott küzdelmét vállalta fel. Az alelnök visszaemlékezésében kitért arra, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálat gyökerét adó zugligeti plébániai közösség Kozma Imre atyától tanulta, mit jelent a befogadás, a jelenlét, a leereszkedéssel nem azonos lehajlás, és a kísérés. 1989 augusztusában pedig a keletnémet menekülteknek nyújtott önzetlen segítséggel ezekből „vizsgázott”. Kozma Imre atyát méltatva hozzátette: „Tőle tanultuk meg, hogy a kereszténység nem elmélet, hanem gyakorlat.”

Klaus D. Streicher, Németország budapesti nagykövetségének ügyvivője összefoglalta az 1989 tavaszától őszéigtartó eseményeket, illetve azt, hogy augusztus és november között 48600 menekült kapott

Kozma Imre atya: A Befogadás napja a mi szabadulásunk napja is volt.

segítségét Magyarországon. Kiemelte: 1989. augusztus 14-én a Magyar Máltai Szeretetszolgálat megnyitotta kapuit a több tízezer keletnémet menekült előtt. A nagykövetségi ügyvivő úgy fogalmazott: ez a segélyakció, majd a határnyitás és a Páneurópai Piknik a béke ünnepe volt. Mint mondta: a magyar máltaiak férfiak, nők, gyerekek ezreinek segítettek abban, hogy szabadok legyenek. „Ezzel a kiállítással egyúttal arra is emlékezünk, milyen volt, amikor szabadság nélkül éltek az emberek” – mondta.

Kozma Imre atya, a karitatív szervezet alapító elnöke a harminc évvel ezelőtti

eseményeket úgy jellemezte: „Amit ma ünneplünk, az sikerre volt ítélve – mivel igent mondtunk azokra, akik menekültek, és amikor kinyitottuk a kapuinkat, akkor az életünkbe is beengedtük őket. A keresztény szeretet drámai: az ember az életét szánja oda akkor, amikor valaki másnak helyet készít a saját életében. A Befogadás napja tehát a mi szabadulásunk napja is volt” – mutatott rá Kozma Imre atya. Az alapító elnök felidézte: a tábornyitás egyúttal azt is jelentette, hogy a keresztény közösségben megszülető Magyar Máltai Szeretetszolgálat megjelent a világban, nyilvánvalóvá és

láthatóvá tette programját – és azóta is küldetését, az egyház misszióját teljesíti. „Én 1989. augusztus 14-ét nem csak a Befogadás napjának tekintem, hanem a második világháború utáni egyház szabad, karitatív megnyilvánulásának folyamatát is innen számítom” – jelentette ki.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat idén ünnepli alapításának 30. évfordulóját, a Nemzeti Múzeum pedig a rendszerváltoztatás 30. évfordulója alkalmából indított egész éves programot Közös Időnk – 1989 címmel. A két intézmény közös, a múzeum rotundájában rendezett időszakos kiállítása egy eredeti, 1989-ben is használt sátor körül eredeti tárgyak, fotók, dokumentumok, filmek segítségével mutatja be a sorsfordító eseményeket. Felvillannak a balatoni nyaralók, amikor az NDK és NSZK állampolgárok Magyarországon találkoztak egymással, és bepillantást nyerhetünk a keletnémet állambiztonság és titkosszolgálat (Stasi) működésébe. Felidézhetjük, milyen volt a határok őrzése, a határsértők büntetése, láthatjuk a zugligeti menekülttábor működés közben, az önkénteseket munkában, a szigorúan titkos diplomáciai tárgyalásokat, a páneurópai piknik képeit, és végül megismerhetjük azokat a döntéseket is, amelyek lehetővé tették az osztrák határ megnyitását és az NDK állampolgárok nyugatra jutását.

Szeptember 6-án, az 1989-es határnyitásra emlékezve a 30 évvel korábbi események helyszíneit látogatta meg az a németországi csoport, mely régi időköt idéző autókkal érkezett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat zugligeti központjába. A vendégek „Harminc éve robogunk a szabadságba” feliratú autókkal érkeztek a zugligeti máltai központba, hogy megnézzék azt a helyet, ahol harminc évvel ezelőtt a Máltai Szeretetszolgálat menekülttáborra állt, és felidézze a határnyitást megelőző eseményeket.

A csoportot Győri-Dani Lajos, a Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke azokkal a szavakkal köszöntötte, melyek az egykori tábor kapujára voltak írva: Kapunk nyitva, a szívünk még inkább. „Ez volt az a mondat, amellyel fogadtuk a keletnémet turistákat. Tudjuk, hogy harminc évvel ezelőtt a turizmus menekülés volt. Menekülés, mert azok az emberek, akik ide érkeztek nem voltak szabadok. Önök ma tényleg turisták, mert szabad emberként érkeztek. Ez a szabadság a harminc évvel ezelőtti turistákhoz is köthető.”

A máltai alelnök elmondta, hogy a zugligeti közösség és papjuk, Kozma Imre atya harminc évvel ezelőtt igent mondott a menekültek befogadására, amivel nagy bátorságról tettek bizonyosságot. Annak a közel kétezer embernek az ellátásában, akik egyszerre a máltai táborban tartózkodhattak, a müncheni és az osztrák máltaiak nyújtottak először segítséget. „Augusztus 14-re a Befogadás napjaként emlékezünk minden évben. Befogadni valakit nem csak a házukba lehet, hanem szívünkbe is, befogadni valakit és az életével és sorsával közösséget vállalni, mindannyiunk számára nagyon fontos dolog. A Máltai Szeretetszolgálat legfontosabb küldetése, hogy a kapuja legyen kitarva, ahogy a szívünk is.”

A vendégeket a Magyar Turisztikai Ügynökséget képviselő dr. Fazekas Márta Kelet-Európa szakértő is köszöntötte, majd Békefy Lajos református lelképásztor, a Presbiter című lap főszerkesztője, a Protestáns Műhely külügyi titkára idézett fel történeteket a zánkai menekülttábor mindennapjaiból. A beszédek után a vendégeket Tihanyi Gábor, a máltai szervezet munkatársa, a zugligeti Szent Család Templom egykori plébániai titkára vezette körbe a volt tábor helyszínein.

A Trabant-élmény

A Go Trabi Go nevű cég jóvoltából, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat közreműködésével ötvenhét hátrányos helyzetű kisiskolás kocsikázott végig Budapesten augusztus 22-én húsz Trabanttal. A túra végén torta és iskolakezdési ajándékcsomag is várta a gyerekeket.

Fennállásának tizedik évfordulóját ünnepli a trabantos élményautózást nyújtó Go Trabi Go. Az évforduló alkalmából arra gondoltak: jobb adni, mint kapni, így a színes, felújított trabikkal ezúttal rászoruló gyerekeket szerettek volna végigutaztatni a fővárosban – mondta Fehér Tamás, a cég vezetője. Hozzátette: a hátrányos helyzetű fiataloknak partnereikkel közösen iskolakezdési tanszercsomagokat is összeállítottak.

Győri-Dani Lajos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke elmondta: az autózáson részt vevő gyerekek az ország minden tájáról, a Máltai Játzóterek közös-

ségeiből érkeztek. Felidézte: jelzésértékű, hogy éppen a Befogadás napja '89 című kiállítás megnyitójával egy napon indulnak útnak a Trabantok, hiszen harminc évvel ezelőtt, a keletnémet menekültek befogadásakor „ilyen autókkal kezdődött a Máltai Szeretetszolgálat története”. A gyerekek mostani élménye tehát nem csak ajándék, de szépen keretbe is foglalja a Szeretetszolgálat elmúlt három évtizedét – mondta az ügyvezető alelnök.

(Fotók: Kovács Bence)

Meg kellett tanulni, hogyan varroda egy munkahely

„Elég visszajelzés volt nekik, ha az arcomra néztek”

(Fotó: Majoros Árpád)

Szeptember első hétvégéjén a Budapest Borfesztivál több tízezer látogatója találkozott a tiszaburai máltai varroda termékeivel, miután a Szeretetszolgálat negyvenezer darab nyakba akasztható pohártartót szállított a rendezvényre. Az üzemet eddig két miniszter, több állami vezető és számos polgármester kereste fel, a műhely referenciáuzem lett, ami azt az üzenetet közvetíti: egy nehéz sorsú településen létesített, esélytelennek tűnő emberekre épített vállalkozás is lehet olyan sikeres, mintha egy nagyvárosban indították volna. Balla Gyuláné Irénnel, a varroda vezetőjével az üzem első évéről, a tanulásról és a sikeresen vett vizsgákról beszélgettünk.

– Mióta van varroda Tiszaburán?

– Június 3-án volt egy éve, hogy birtokba vettük ezt az épületet, de akkor még zajlott a dolgozók képzése.

– Hogyan is kezdődött?

– 2018 februárjától tudom mesélni a történetet, én akkor érkeztem. Korábban Tiszaföldváron dolgoztam, az ottani varrúzetet vezettettem, és szakoktatóként is dolgoztam. Volt főnököm ajánlott a Máltai Szeretetszolgálat programvezetőjének, akivel eleinte csak telefonon beszélgettünk, majd konkrét felkérést kaptam, hogy tegyek javaslatot arra, milyen gépeket és berendezéseket vásároljanak a varrodába. Februárban kezdődött az építkezés, a falu régi gyógyszertárát alakították át üzemmé, akkor már én is keltem, hogy minden a helyére kerüljön.

– Részt vett az emberek kiválasztásában is?

– Ezt a kormányhivatal intézte, miután az állam finanszírozta az OKJ-s képzést. A jelentkezők egy részét sajnos azért zárták ki, mert korábban részt vettek valamilyen támogatott programban, és így már nem voltak jogosultak. De nemcsak a hivatali elvárások döntöttek, mert a képzést 25 év feletieknek hirdették meg, de végül 18 év alatti lánykát is sikerült felvetetni a programba.

– Milyen képzésről beszélünk?

– Tiszaburára kitelepült OKJ-s képzés volt, nyolc hónap elméleti és gyakorlati oktatás, ami a végén női szabó képesítést adott a sikeres vizsgázóknak. Elég kemény volt, hiszen nappali tagozaton három éven át oktatják azt az ismeret-

anyagot, amit ezeknek a lányoknak, asszonyoknak nyolc hónap alatt kellett elsajátítani. Az elméletet ketten tanították, és én voltam a gyakorlati oktató. Miután belekezdünk, akkor tudatosult bennem, hogy mit is vállaltam. Nemcsak a résztvevőknek volt kemény a képzés.

– Mire gondoljunk?

– Arra, hogy nem csupán a tananyagot kellett átadni. Ezekkel a lányokkal sokkal messzebből indultunk, onnan kezdve, hogyan kell jelenni, hány órára kell bejönni, meddig kell itt maradni. Hogyan kell beszélni, hogy nem tizenhatan mondjuk egyszerre, mert akkor senki nem ért semmit, hanem megvárjuk egymást, egyszerre csak egyvalaki beszél, és ha kérdezett valamit, akkor megvárja, amíg a másik válaszol. Fogtam a fejem, mikor fogunk a szálhúzásról beszélni, ha a viselkedés alapjait is tanulni kell? Azután megértettem, hogy ők utoljára az általános iskolában voltak közösségben. Tiszaburán kívül legfeljebb a karcagi kórházba jutottak el, ahol a gyermek született, vagy a kunhegyesi hivatalba, ahová igazolványt és adó-kártyát csináltatni mentek. És ezzel kész. Azután eltelt valamennyi idő, és nagyon szépen beilleszkedtek.

– És megtanulták a szakmát...

– Megküzdöttek érte, de igen. A tanfolyam alatt zajlott az építkezés, az első előadásokat a családsegítő épületében hallgattuk, ahol még fával fűtöttünk. Később átmentünk a régi seprűüzembe, oda érkeztek az első varrógépek, ott már gyakorlat is volt. Az egyik nap meghallgatták az elméletet, másnap jöttek hozzám, hogy a tanárnő mondott valamit, de nem tudjuk, mi volt az. Amikor elkezdtek a gyakorlatot, azt találtam ki, hogy mindenki mondja hangosan, mit csinál. Ez magabiztosabbá tette őket, másrészt tudtam, hogy a vizsgán nemcsak meg kell varrni a darabot, hanem el is kell tudni mondani, hogyan állították össze. Az első modulzáró vizsga még a seprűüzemben volt, utána költöztünk át a varrodába, ott fejeződött be a tanfolyam.

– Hogyan sikerült a vizsga?

– Tizenhatan kezdtek a tanfolyamot, hárman morzsolódtak le menet közben. 2018 szeptember 13-án tizenhárman tettek vizsgát. Ötöt senki nem kapott, két kettes volt, hét négyes, a többi hármas. Szóval teljes siker.

– Örült neki?

– Elmondhatatlanul boldog voltam. A vizsgára mindenkinek kosztümöt kellett készíteni, amiből az egyiket meghagytuk az üzemben, ott látható egy próbababán a termékeink között. De az eredményekben benne van az elméleti vizsga is, és az írásbeli nagyon kemény volt, a szálhúzásról és a szövésről olyan részleteket kérdeztek, ami a nappali tagozaton végzeteket is megizzasztotta volna. A lányok nagyon izgultak, kérték, hogy mindenkivel legyek bent a vizsgán. Megengedték, ott voltam velük. Persze egy szót sem szólhattam, de elég visszajelzés volt nekik, ha az arcomra néztek, látták, hogy jó irányba indultak-e, vagy sem.

– Mi volt önnek a legnagyobb kihívás?

– Jó válaszokat találni az emberi problémákra. Azt az elején tisztáztuk, hogy csak a jó munkát adhatjuk ki a kezünk-ből. Ha valamit nem sikerült szépen megvarrni, ki kell bontani, újra varrni. Ha még mindig nem jó, akkor még egyszer. Meg kellett tanulni, hogy a varroda egy munkahely. Az elején sokat késtek, azután napközben szóltak, hogy szeretnének elmenni, valamit intézni. Szóltam, hogy nem lehet több késés, amikor valaki

megint késve érkezett, mondtam, hogy beírtam mennyit késtél, ezt levonjuk béredből. Ez érzékenyen érintette őket. Utána azt is megértették, hogy csak olyan ügyekben lehet elmenni, amit tényleg nem lehet máskor intézni. Egy idő után viszont azt vettem észre, hogy megkeresnek a személyes problémáikkal, hozzám fordulnak akkor is, ha örömük van, vagy ha valami megbántja őket. Talán nem túlzás, ha azt mondom, megszerettek és tisztelnek is. Tisztelik bennem, hogy megtanítottam őket valamire.

– Hogyan szólítják önt?

– Sokszor még ma is tanárnőnek. De néha már Irénke néni is vagyok.

– Mindenki ugyanazt a munkát végzi?

– Nem, szalagszerű munkát vezetem be, ez pörgősebb és gazdaságosabb is. Ha mindenki ugyanazt varrná az elejétől a végéig, akkor lennének gyorsabbak és lassabbak dolgozók, hiszen nem mindenkinek ugyanolyan a kez ügyessége. Inkább megpróbálom mindenkinek olyan feladatot adni, ami jól megy neki. Ez mindenkinek jó, és a darabszámot is emeli. Van például egy lánykám, aki csak vasal. Varrni is tud, de vasalni jobban szeret, és ügyesen csinálja. Amikor nincs annyi vasalnia, hogy kitöltse a napot, előkészít. Kijelöli a szabást, csipéceket helyez el, jelölőszalagot rögzít, kiszámolja a pántokat. Ez ugyanolyan felelősségteljes munka, mint maga a varrás, miként a csomagolás is az. Hiszen ha ötvenesével csomagolunk valamit, az nem lehet, hogy 49 darab kerül-

jön a dobozba, mert az nagyon kínos, és hosszú távon komolyabb következményei is lehetnek.

– A Budapest Borfesztiválra készített nyakba akasztható pohártartók komoly referenciát jelentenek. Időre kellett nagy mennyiségben és egyenletes minőségben megvarrni 40 ezer darabot. Hogyan készültek?

– Az előkészítés elcsúszott, egy hónappal később kezdtük a varrást. Nagyon izgultak a lányok. Új termék volt, félve csinálták, valaki mindig odajött egy darabbal, néztem már meg, jó lesz-e így. Azután egymásnak mutogatták, jaj, a tiéd milyen, az enyém nem olyan lett. Az első napokban alig néhány darab készült. Azután belejötték, és tényleg nem lehetett semmi más hallani, csak a varrógépek zúgását. A szütyők pántját hosszában félbehajtva összevasaltuk, hogy könnyű legyen összevarrni. A vasalós lányka nem győzte, várni kellett rá. Akkor az egyik megpróbálta, össze tudja-e varrni a pántot vasalás nélkül, ha csak a gép alatt hajtja félbe, és az ujjával tartja. Sikerült, szép lett. Utána megpróbálta a másik is, a végén már vasalás nélkül varrták az összeset. Az első táskákat visszahajtott végekkel varrtuk, azután rájöttünk, hogy műszálás az anyag, el is lehet égetni. Gyertya fölött áthúztuk, összeolvadt, lerögzült a szál, szebb is lett, gyorsabban is készült. Amikor a legnagyobb hajtás volt, egy nap alatt 1500 darab készült. Az már olyan munka volt, amit bármelyik varrodában teljesítménynek értékelték volna.

(Fotó: Kovács Bence)

A nyakba akasztható pohártartókat készítő asszonyok a Várban, a Budapest Borfesztivál vendégeiként, az általuk készített terméket ismertető reklám előtt.

jelenlét

Falra festették a vágyaikat

Azok a gyerekek, akik nehéz körülmények között nőnek fel, akik naponta szembesülnek a lehetőségek hiányával, és akik magukban is nehezen bíznak, sokszor álmaikból, vágyaikból húznak védőfalat maguk és a valóság közé. Pécs, a Máltai Szeretetszolgálat Dél-Dunántúli Régiójának ifjúsági táborában azonban egy olyan színes fal született, ami nem barikádként áll előttük, hanem utat mutat a céljaik és egymás felé.

A fiú hetedikes, a húga második osztályba jár. Két kisebb testvérükkel és az édesapjukkal egy prészázban élnek egy Pécs környéki településen. Ha a látogató autóval érkezik, parkolás után is fél órát kell sétálnia, mire beköpoghat náluk az ajtón. Az ágy betonra fektetett matrac,

a kézmosás pedig csak a nyári hónapok ajándéka, hidegebb időben befagy a víz a konyhában. De a testvérpár most a pécsi Gyárvarosban lévő Szieberth Róbert Általános Iskola bejáratánál téblábol. A báty, csak félig törődve azzal, nézik-e felnőttek, elpöcköl egy cikket, majd nagy gonddal megigazította vállán a rózsaszín, csillámos hátizsákot, amit a húga helyett cipel.

A testvérek a Máltai Szeretetszolgálat Dél-Dunántúli Régiójának napközis táborába jöttek. A bejáratnál találkoznak társaikkal, akiket vagy a szüleik hoztak, vagy az iskola szociális munkása gyűjtött össze a környező utcákból. A gyerekek az étkező felé veszik az irányt. Átmennek az udvaron, ahol az első pillantásuk egy melléképületre esik. Az óriási fészernak tűnő épület ütött-kopott teteje alatt egy frissen festett fal áll, rajta különféle színes figurákkal. A tövében létrák, festékes talak, vizesvödörök, ecsetek.

A tábor a mural painting, vagyis a falfestés közösségfejlesztő módszerére épült – mondta Fehér Angéla, a Máltai Szeretetszolgálat régióbeli ifjúsági koordinátora, a projekt főszervezője, aki az iskola néhány pedagógusával és gimnazista önkéntesekkel együtt már hetekkel a tábor kezdete előtt foglalkozásokat tartott az iskolában, hogy megismerkedhessenek a gyerekekkel, és beszélgetések, játékok során megtervezzék, mi legyen a falon. Az ötletelés kiindulópontja a jó-rossz ellentétpár volt.

„Sok nehézséget behoztak a saját életükből: előkerült a drog, a bántalmazás, a szegénység, és szóba kerültek az ökológiai problémák is, hiszen erről sokat tanulnak az iskolában. Amilyen árnyaltan beszéltek a rosszról, olyan alapvető dolgokra korlátozódtak a jóval kapcsolatos elképzeléseik. Előkerült a ház, a család motívuma, amelyek a biztonság iránti vágyról szólnak – nagyon sokuk

számára ez sajnos nem adott. A jövőképként lerajzolt focisták és tündérek pedig azt jelzik, milyen nagy szükségük van az elismerésre és a figyelemre” – magyarázza a táborvezető. A közös gondolkodás nyomán a gyerekek rajzokat készítettek, ezekből két önkéntes állította össze a majdani festmény méretarányos szalagképét, amin gyárkémény, vihar, gomolygó füst, de bicikli, szélmalom, pipacsos rét, és természetesen focista és tündér is szerepel. Ez a vázlat került fel először a falra, amelyet aztán a gyerekek, önkéntesek és tanárok töltöttek meg színekkel az egy hetes tábor idején.

A gyerekek a táborban a festés mellett sokféle tevékenység közül választhattak: körjáték, társasjáték, foci, tánc- és dalnulás, játszóbusz, de akár a mobiltelefon is lehetett a szórakozás forrása. Egyik program sem volt kötelező, és a napi menürendet sem vették kőbe, Fehér Angéla szerint ugyanis elsősorban az volt a cél,

hogyan védett környezetet teremtsenek a fiataloknak, ahol kedvük szerint játszhatnak, alkothatnak. Annak pedig, hogy a nagy szabadság nem fordult káoszba, a folyamatos beszélgetés volt a titka. „Inkább kérések voltak, mint szabályok. A tábor elején megbeszéltük, hogyan nyúlunk a tárgyakhoz, a falhoz, hogyan beszélünk és bánunk egymással, mikor kire figyelünk”.

Gyurokné Ubornyák Márta, az iskola pedagógusa, a tábor másik főszervezője egy jellemző történettel szolgált:

– Bár sokat beszélünk a bocsánatkérésről, azt láttuk, hogy a harciasabb gyerekek csak folytatták. Miért ne tenék, ha utána úgymint elnézést lehet kérni? Végül arra kértük őket, rajzolják le azt, ami nekik a legfontosabb. Hosszú órákig készültek a rajzok anyukákról, családról, barátokról. Ezután azt mondtuk: tépjék el a rajzot. Általános volt a döbbenet: miért tegyenek tönkre valamit, ami fontos nekik, amin ennyit dolgoztak? Végül összetépték a lapokat, majd közösen megragasztottuk őket. Az eredeti és a ragasztott kép közti különbség mutatta meg nekik, attól még, hogy bocsánatot kérnek, a sértés nyoma testben-lélekben is megmarad.

Sokan először szereztek tapasztalatot arról, hogy a saját erőfeszítéseik révén képesek létrehozni valami értékeset a semmiből. Ennek maradandó bizonyossága a falfestmény.

(Fotók: Kovács Bence)

Vihar után segítség

Június 27-én jégesővel kísért orkánerejű szél pusztított Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. 80 településen összesen 5135 épület tetőszerkezetét rongálta meg a vihar, ezek közül 181 közintézmény volt. Lakhatatlanná vált 41 lakóépület, hetven településen pedig szünetelt az áramellátás.

Mint sok más szabolcsi településen, Nyírkarászon is cserepenként, gerendánként állítják helyre az épületeket: 210 lakóház sérült meg a viharban. Az ítéletidő egész tetőszerkezeteket sodort le, ablakokat tört be, fákat, kerítéseket és oszlopokat csavart ki, több pajtát és melléképületet döntött romba.

A lakóépületek mellett a közintézmények is súlyosan megrongálódtak a településen. A helyi posta épületét és a művelődési ház tetejét hosszú időn át fólia borította, a település temetőjében pedig hatvanhárom sírhelyet dúlt fel a tomboló vihar: a márványból, kőből készült súlyos sírkövek a fedőlapokra dőltek, amelyek eltörték vagy megrepedtek az ütéstől. Néhány utcában a kidőlt villanyoszlopok, közlekedési táblák helyreállítása még hetekkel később is várattott magára.

Sok család a lakóhelyét, mások a megélhetésüket szolgáló járművüket, vetemé-

nyesüket, erdejüket, munkaeszközüket veszítették el a viharban. Sokan azóta is beázással, áramellátási gondokkal küzdenek. Egyesek a biztosítójukra várnak, mások saját erejükből igyekeznek talpraállni. És olyanok is vannak, akik sehonnán nem számíthatnak segítségre.

Nyírkarászon tíz évvel ezelőtt hatalmas jégverés pusztított, sokaknak akkor is a semmiből kellett új életet kezdenie. Az akkor fölszerelt lemezes tetőszerkezetek nem bizonyultak ellenállóknak: az idején vihar a legtöbbet fölcsavarta vagy letépte. Néhány családnak tehát a tíz esztendővel ezelőtti kálváriát kell most újra végigjárnia, ami anyagi és lelki erőforrásaikat is rendkívül igénybe veszi. A vihar okozta első rémületet sokakban felváltotta egyfajta folyamatos, időjárással kapcsolatos szorongás, mások a tehetetlenséggel vagy a keserűséggel birkóznak meg nehezen.

A Máltai Szeretetszolgálat vészhelyzetkezelési munkacsoportja kárfelmérést végzett az érintett területeken, majd a szervezet adománygyűjtést hirdetett a viharokárosultak megsegítésére. Az összegyűlt adományokból a máltai szervezet építőanyagot és meszet juttatott el a legégetőbb szükséghelyzetbe került családoknak.

Búcsúzik az Észak-amerikai Delegáció

Ötvenöt év fennállás és szolgálat után, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének Észak-Amerikai Delegációja befejezi tevékenységét. A 2019. június 22-én tartott találkozójukon kimondták a szervezet megszűnését.

1964-es lelkigyakorlat, Mons. Nagy Anzelm vezetésével

A második világháború utáni válságos években a Magyar Máltai Lovagok Szövetségét Magyarországon megszüntették, a magyar máltai lovagok többsége Nyugatra menekült. Tekintetes csoportjuk Észak-Amerikában telepedett le.

A Szövetség 1954-től római székhellyel működött tovább. A hatvanas évek elején Jeszenszky Imre, aki 1928-ban egyik alapító tagja volt a Szövetségnek, összevonta és megszervezte az Észak-Amerikában letelepedett rendtagokat a Szövetség égíse alatt egy külön delegációban. Az Észak-amerikai Delegációt 1964-ben jegyezték be New York államban, körülbelül ötven taggal, „Hungarian Knights of Malta In Exile, Inc.” néven.

Ez a jogi forma sokféle karitatív kezdeményezést tett lehetővé. Eleinte a delegáció magyar menekülteket támogatott, és

ösztöndíjakat juttatott magyar származású ápoló- és orvostanhallgatóknak, akik az Egyesült Államokban tanultak. Hamarosan lehetőségük nyílt arra is, hogy segélycsomagokat küldjenek Magyarországra és a szomszéd országokba. A hetvenes évek végén több ezer dollárral járultak hozzá nyolc magyarországi templom felújításához, amit Tabódy István plébános szervezett, így hozták rendbe többek közt Bicske, Kisláng, Óbarok, Csabdi és Vaszély templomait.

Az Észak-amerikai Delegáció kezdetől fogva nagy hangsúlyt fektetett a lelkigyakorlatokra és a lelki életre. A delegáció tagjai és családjaik minden évben összejöttek lelkigyakorlatra, magyar és német johanniták, és környékbeli magyarok bevonásával. 1977-től a Delegáció az amerikai magyar cserkészek számára is

szervezett évi lelkigyakorlatokat: ezeken több, mint ötven fiatal vett részt. Az ott élő magyarok számára kiadtak egy kis latin-magyar-angol miscskönyvet.

1987-től kezdve, ahogy ez lehetséges lett, részt vettek a Szövetség Magyarországra irányuló segélyakcióiban: gyógyszerket, orvosi felszereléseket, ruhaneműket, pénzt küldtek. 1989-től kezdve a segélyek nagy része a Magyar Máltai Szeretetszolgálat működését támogatta, mint pl. a diákok ebédeltetését, az árvíz-károsultak segélyezését, a pátyi otthonban élő gyermekek ellátását. Ezenkívül a kilencvenes években kórházi felszereléseket küldtek, és majdnem háromezer számítógépet juttattak a magyarországi egyházi iskolák számára. Újabbon pedig a „síruha-projekt” került főszerpbe: a Sziklás hegységi terepeken összegyűlt síruhákat szállították konténerszármra a Szeretetszolgálatnak, hogy a magyarországi és Kárpát-medencei rászorulóknak, iskolagyerekeknek ossza szét. (Erről az akcióról bővebben lehet olvasni a Máltai Hírek 2018. márciusi számában.) Az 1990-es évek óta mintegy húsz konténernyi különböző adomány érkezett az Észak-amerikai Delegációtól.

Amikor a Magyar Máltai Lovagok Szövetsége 1990 tavaszán létrehozhatta Magyarországi Delegációját, annak első vezetője az Egyesült Államokból 1989-ben hazatelepült Lupkovics János lett. Ő kiváló kapcsolatainak köszönhetően jelentős támogatást kapott a Szövetség számára a Rend amerikai szervezeteitől, elsősorban a Western Association-tól.

Az Észak-amerikai Delegáció természetesen az évek során megváltozott. A régi csoport kiöregedett, sokan már nem élnek, utánpótlás nincsen. A Rend Magyarországra való visszatérését követően a fiatalok közül ketten hazatelepettek: a jelenlegi szövetségi elnök, Szabadhegy Kristóf és bátyja Péter. Észak-Amerikában jelenleg már csak tizenhat magyar rendtag él, azok is szétszórva, tizenhároman az Egyesült Államokban, hárman Kanadában. A Delegáció mint szervezeti forma betöltötte történelmi küldetését, fenntartása már nem célszerű. A magyar Máltai család hálás köszönettel és elismeréssel búcsúzik történelmének egy jelentős, érdemekben gazdag egységétől.

Síruha-kampány

Aleppó. Háború. Újjászületés.

A Befogadás napján, augusztus 14-én nyílt meg az Aleppó. Háború. Újjászületés. című kiállítás a Párbeszéd Házában, mely a szíriai polgárháború borzalmi mellett a harmincéves Máltai Szeretetszolgálat humanitárius munkáján keresztül a kiút lehetőségét is bemutatta a látogatóknak. A tárlat az Imádságot kérünk kampány részeként a közel-keleti háború következményeitől szenvedő emberekre hívja fel a figyelmet.

A háború aspektusait tükröző, fekete-fehér képeket Bielik István fotóriporter, a segélymunka és az emberi találkozások pillanatait megörökítő, színes fotókat Solymári Dániel, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi kapcsolatainak vezetője készítette. Az évforduló napján megnyitott tárlatot Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, a Párbeszéd Házának igazgatója nyitotta meg. Beszédében kitért arra, hogy akik békében élhetnek, nem azért kapták ezt a kegyelmet, hogy elfeledkezzenek azokról, akiknek ez nem adatott meg.

A tárlat a Párbeszéd Háza igazgatója szerint abban is segít, hogy más szemmel nézzenek az emberek azokra, akiknek menekülniük kellett a hazájukból. A háborús pusztulással való szembeesülés pedig a közvetlen környezetünk fájdalmára is ráirányíthatja a figyelmet. „Az életünkben hirtelen helye lesz a szomszédnak, aki beteg, a cigánytelep-

nek, a hajléktalanoknak – minden valahogy kihívássá válik: Hol a helyem? Tudok-e tenni valamit?” – fogalmazott Sajgó Szabolcs.

A Szeretetszolgálat kiállításának célja, hogy nyitottabbá tegye a látogatókat a világ fájdalmaira. A tárlatot először a Szent István Bazilikában, majd máltai csoportok rendezvényein láthatta a közönség az Imádságot kérünk kampány

részeként. A 2018 Adventjében indult imagyűjtő felhívásra több száz imádság, fohász, jó kívánság és bátorító üzenet érkezett a szíriai háborútól és az üldöztetéstől szenvedő emberek számára. Az imádságokat a Szeretetszolgálat a szíriai Mar Yakub kolostor vezetőjéhez, Ágnes nővérhez juttatja el, aki a megosztja azokat a keresztény közösséggel.

Szíriáért könyörögtek

...Segíts, hogy úrrá legyünk közönyünkön, lustaságunkon, langyos együttérzésünkön – testvéreink bajban vannak! Meg kell találnunk az útját-módját annak, hogy mit tegyünk: hogy megmaradhassanak, boldogulhassanak, keresztényként emberi méltósággal élhessenek ősi szülőföldjükön!...

(Fehérvárcsurgói Csoport)

... Istenünk! Ne engedd, hogy vallási ellentét, politikai fölény, fanatizmus, emberi önzés, haszonlesés, viszálykodás megakadályozza a testvéri összetartozást, megbontsa a nemzetek közötti egységet, eltántorítsa őket Tőled, szeretet és testvéri egység Forrása!...

(Dorogi Csoport)

...Az üldözött keresztényekért könyörgünk hozzád Urunk. Kérünk, hogy enyhítsd szenvedéseiket és keresztthordozásukat, ha pedig az a Te akarod, hogy így tegyenek tanúságot Rólad és a te szent evangéliumodról, akkor pedig légy mellettük segítő jobboldal és segíts őket a nehézségekben...

(Tatai Csoport)

Hagia Sophia

A keleti egyházszakadás

A keleti egyházszakadást megelőző hosszú folyamat kiindulópontjának tekinthető, hogy I. (Nagy) Konstantin császár (306–337) 330-ban áttette a székhelyét Rómából Bizáncba. Az új főváros, Konstantinápoly a hatalmas építkezések, s gazdasági, politikai és katonai jelentősége révén új Róma lett. 476-ban a nyugat-római császárság megszűnt, a népvándorlás átalakította Európát. Az etnikai ellentétek elmélyülése, a nyelvek különbözősége mind elősegítette a szakadást. Kelet és Nyugat eltérő társadalmi és gazdasági fejlődése tovább mélyítette a lelki, kulturális, gondolkodásbeli különbségeket. Kelet városias volta, gazdagsága, élénk kereskedelme, hellenisztikus öröksége, az ehhez kapcsolódó filozófiai, majd a teológiai megfogalmazások és a jogi intézmények különbözősége vezetett a keleti egyházszakadáshoz. Jusztinianosz császár (527–565) sikertelen egyesítési kísérlete után csak az adózási kötelezettség és az adóbehajtó intézmények maradtak a barbár népek támadásainak kitért Itáliában. Eközben – mivel a császári hatalom „szent” karakterét mindenki elismerte – a császárok egyre többször avatkoztak be egyházi ügyekbe, még dogmatikus kérdésekbe is. Végül Konstantinápoly pátriárkája, mint az „új Róma” püspöke elsőbbséget követelt magának a keleti egyházak fölött. A keleti egyházszakadás jelei korán felütek a zsinati határozatokban is (381:

I. Konstantinápolyi Zsinat, 451: Kalcedoni Zsinat). Miközben nyugat politikai anarchiába süllyedt, s a pápaság világi hatalmába került (880–1046), addig keleten a császárság elérkezett hatalma csúcspontjához. A birodalom határai egyre tágultak, a háborúk győzelemmel végződtek, az utazás és a kereskedelem fellendült, a városok gazdagodtak, a tudomány és művészet virágzott, az antik Athén dicsősége tovább élt Konstantinápoly ragyogásában. A cezaropapizmus II. Niképorosz Phokasz császár (963–969) alatt érte el csúcspontját: betiltotta a latin liturgiát Apuliában és Calabriában. Az oroszok eleinte nyugat felé tájékozódtek, majd amikor bizánci térítők érkeztek hozzájuk, a pápa és a pátriárka közötti viszony még feszültebbé vált. Konstantinápolyban XVIII. János pápa (1003–1009) alatt, 1004-ben hagyták ki a pápa nevének említését a liturgiából. Ez már azt jelezte, hogy a végleges szakítás közeledik. A keleti egyházszakadás személyei keleten IX. Konsztantinosz császár (1042–1054) és Kerullariosz Mihály konstantinápolyi pátriárka, nyugaton IX. Leó pápa (1048–1054) és Humbertus de Silva Candida bíboros voltak. Kerullariosz bezáratta a latin rítusú templomokat Konstantinápolyban, a latin szerzeteseket kiközösítéssel fenyegetve bírta rá a görög rítus átvételére. Ezután levélváltás kezdődött a pápa, ill. a

pátriárka és a császár között. A levelek, mindkét oldalról telve vádaskodással, csak nehezítették a helyzetet. A császár nyomására Kerullariosz 1054-ben közeledni próbált Rómához, de a pápával teljes egyenlőséget követelt magának. A pápa ekkor három legátust küldött Bizáncba, Humbertusszal az élen, de csak a császár fogadta őket, Kerullariosz nem volt hajlandó velük tárgyalni. Humbertus bíboros nyilvános vitában legyőzte Niketasz Sztethatoszt, majd ellenfelét megszegyénítette, és Kerullarioszt bitorlónak nevezte. Humbertus már ezzel megmutatta, hogy nem alkalmas küldetése teljesítésére, a pápa ugyanis csak tárgyalással bírta meg, és nem vitatkozással, ítélezéssel, intézkedéssel. Küldetése során Humbertus túllépte jogkörét. Közben meghalt IX. Leó pápa, így eleve vitás, hogy Humbertus jogosan lépett-e föl a küldő-megbízó halála után annak legátusaként. Jóhiszeműségéhez azonban nem fér kétség, mert csak Konstantinápolyból visszatérőben értesültek IX. Leó haláláról. Humbertus végzetes tettét 1054. július 16-án reggel hajtotta végre, amikor a Hagia Sophia oltárára letette a kiközösítő bullát. A kiközösítés nem a bizánci egyházra, hanem annak fejére, Kerullariosz személyére vonatkozott. A pátriárka ezután tárgyalni akart a legátusokkal, de a császár ragaszkodott ahhoz, hogy ő is jelen legyen a megbeszéléseken.

Ebbe a pátriárka nem egyezett bele, mire a legátusok visszatértek Rómába. Kerullariosz július 24-re zsinatot hívott össze, mely Humbertus, kísérői és támogatói ellen szóló kiközösítéssel válaszolt, ami burkoltan a pápa személye, de nem a nyugati egyház ellen irányult. A császár, aki eredetileg békét akart Rómával, kénytelen volt Kerullariosz mellé állni. A kölcsönös kiközösítésből fakadó szakítás súlyosságával ekkor sem nyugaton, sem keleten nem voltak tisztában. Róma figyelmét a Német-római Császárság növekvő befolyása, Bizáncét az iszlám fenyegetése kötötte le. A legfőbb vezetők között beállt szakadás ellenére Bizánc még együttműködött nyugattal, ennek jeleit az Árpád-házi magyar királyság és a bizánci császárság között fennmaradt erős kapcsolatok is jól szemléltetik. De a keresztes hadjáratok megindulásakor az elfoglalt területek feletti viták, s végül 1204-ben a IV. keresztes hadjárat miatt a szakadás teljessé vált.

A világméretű Ortodox Egyház egyenrangú és egyenjogú egyházakból áll, amelyek közös ügyekben együttesen, zsinatilag döntenek. A helyi ortodox egyházak kánoni egységét a következők alapelvek biztosítják:

- a) minden helyi egyház hierarchiájának függetlensége a többiek hierarchiájától;
- b) a helyi egyház hierarchiájának esetleges előjogai;
- c) a független helyi egyházi törvényhozás és bíraskodás joga;
- d) külön helyi szokások és egyházi szertartások joga.

Athosz (Forrás: AFP/Jürgen Effner)

Ezzel szemben az ortodox egyházaknak nem szabad:

- a) új hittételeket alkotni vagy az Egyetemes Egyház tanításából bármit kihagyni;
- b) igazgatásában eltérni az Egyetemes Egyház alapkanonjaitól;
- c) újításokat bevezetni azokba a dolgokba, amelyeket az apostoli hagyomány megszentelt és az Egyház évszázadokon át változatlanul megőrzött;
- d) megbontani a lelki egységet a többi ortodox egyházzal;
- e) megsérteni a többi helyi egyház jogait és szokásait.

Ezek az alapelvek biztosítják az egész ortodoxia hittanítási, egyházi és eucharisztiai egységét. Önálló egyházzá akkor válhat, ha legalább három püspöke van, mert az ortodox kánonjog szerint a püspökszenteléshez legalább két felszentelő püspök kell. Minden helyi egyház élén (pátriárkai, metropolitai vagy érseki címmel) egy rangidős főpap áll, akinek csak a saját egyházmegyéje fölött van teljes joghatósága. Az egész helyi egyházat érintő ügyekben az összes püspökeiből álló zsinat dönt.

Az egyházi hierarchia legmagasabb fokozata a püspök, aki viselhet érseki, metropolitai, exarchai és pátriárkai címet is. Második hierarchikus fokozat a pap. Harmadik hierarchikus fokozat a diakónus. A diakónus a pap vagy a püspök mellett segít, istentisztelet önállóan nem végezhet. Ortodox sajátosság, hogy a papság a püspökök és a szerze-

Kijev, Lavra barlangmonostor

tespapk kivételével házasságban élhet. A pap azonban csak a diakónussá szentelése előtt nősülhet meg, mégpedig egyszer, és csak hajadont vehet feleségül. A keleti egyházszakadás során számos püspökség került ki Róma irányítása alól, és mivel az egyházi rend szentségeinek kiszolgáltatása püspöki feladat, az ortodox egyház diakónusai, papjai és püspökei ma is érvényes hatáskörökkel rendelkeznek. Így az ortodox liturgiában is megvalósul az átváltoztatás, az eucharisztia. Az ortodox szentmisén való részvétel, a szentáldozás, és minden szentség ortodox pap által történő kiszolgáltatása érvényes a katolikus hívők számára is, de csak akkor ajánlott, ha az katolikus módon nem valósítható meg. A katolikus és az ortodox egyház megbékélésének van a legnagyobb reménye.

Az ortodox egyházban egységes szerzetesség van. A szerzetesek és szerzetesnők hagyománya a II. századi aszkétákra, szüzekre és remetékre vezethető vissza. A legnevezetesebb ortodox kolostorok közé tartozik a VI. században alapított Sínai-hegyi Szent Katalin kolostor, a X. századi Athosz közösség, az Orosz Egyházban a kijevi barlangkolostor (Lavra) és a Moszkva közelében álló zagorszki Szentháromság kolostor. Az ortodox egyházak nagy egységei a patriarkátusok, melyek közül a legnépesebbek bemutatására a későbbiekben kerül sor.

Összeállította: Legeza László

Zagorszk

Az elfogadás tábora

2019
BALATONFENYVES

Akadálymentes Balaton-part, vitorlázás, kabriós élményvezetés, versenyek, diszkó – ilyen élményekkel teltek a napok a Magyar Máltai Szeretetszolgálat mozgássérült táborában augusztus 12-17. között. A mozgáskorlátozott fiatalokat önkéntes fiatalok segítették mindenben, amire szükségük volt.

